

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΟΥ

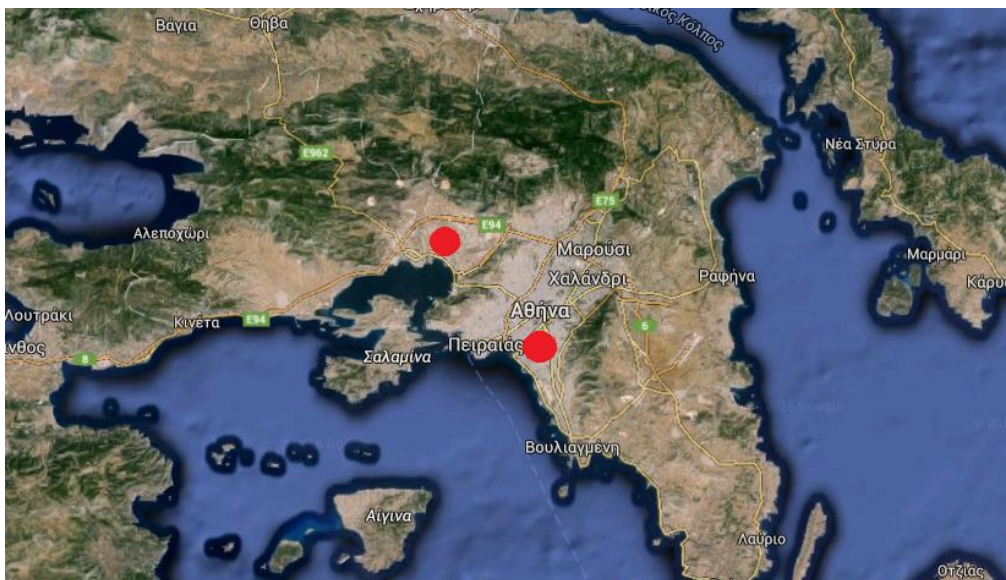
ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

Τομέας ΙΙ “Πολεοδομία και Χωροταξία”

Κατ’ επιλογή υποχρεωτικό μάθημα 4ου εξαμήνου

Ακαδημαϊκό Έτος: 2015-2016

Θέμα Εργασίας: Ασπρόπυργος – Νέα Σμύρνη: είναι τόσο διαφορετικές όσο φαίνονται;

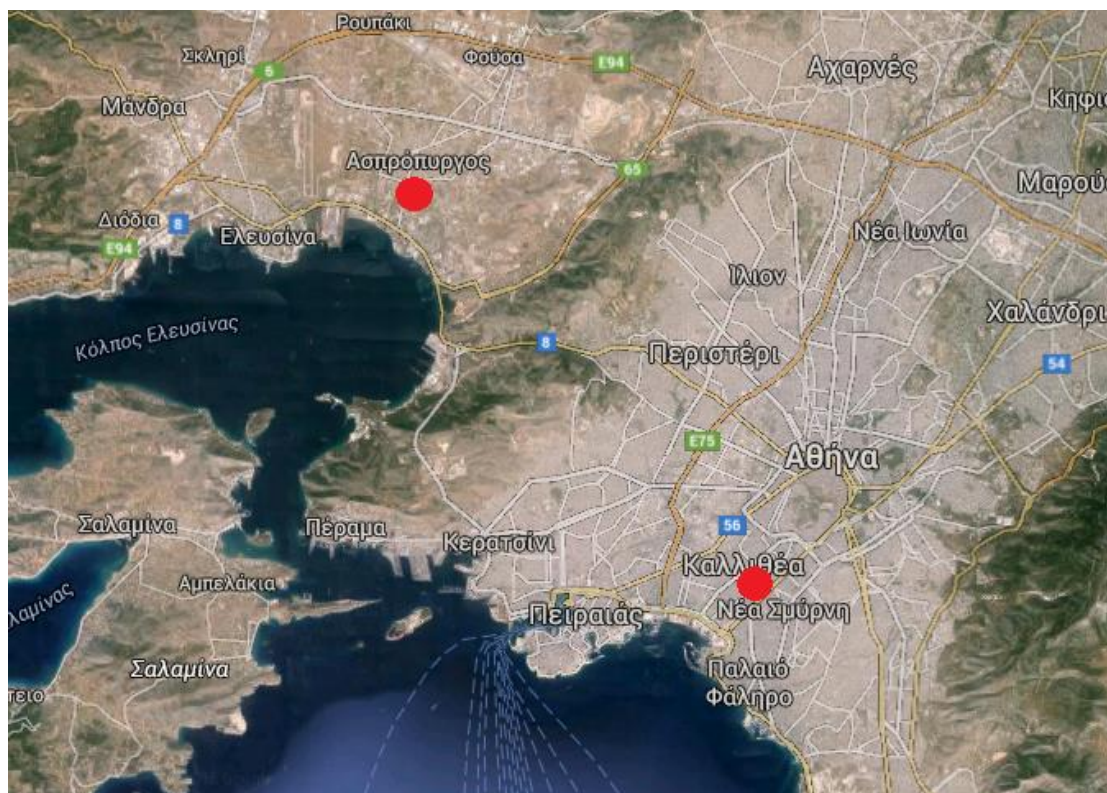
Φοιτήτριες: Γούλα Σοφία (ar14075), Παππού Ιωάννα (ar 14045)

Διδάσκουσα: Ρούλη Λυκογιάννη

Επικουρικό έργο: Σαλώμη Χατζηβασιλείου

Εισαγωγή

Προερχόμενες από δύο πολύ διαφορετικές, με μια πρώτη ματιά, περιοχές του λεκανοπεδίου της Αττικής, αποφασίσαμε να ερευνήσουμε, προκειμένου να δώσουμε μια απάντηση στους συλλογισμούς που είχε η κάθε μία σχετικά με τους λόγους που διαμορφώθηκε κατά αυτόν τον τρόπο η πόλη της, η ζωή μέσα σε αυτήν, οι νόρμες και οι συνήθειες των ανθρώπων. Μέσα από τη έρευνα αυτή θα προσπαθήσουμε και να καταλάβουμε αν έχουν στην πραγματικότητα όσες διαφορές έχουν φαινομενικά (ως προς την καθημερινή ζωή, τους χώρους διασκέδασης, εργασίας, τις συνήθειες κοινωνικών ομάδων, τις μετακινήσεις, την κληρονομιά) και αν όντως ισχύει αυτό, ποιοι οι λόγοι και οι συντελεστές που έκαναν την πορεία και την εξέλιξη τους τόσο διαφορετικές; Μήπως τελικά υπάρχουν πολλά στοιχεία που καθρεφτίζονται μεν διαφορετικά, αλλά έχουν τις ίδιες αφετηρίες;

Ασπρόπυργος:

Ο Ασπρόπυργος, πόλη άλλοτε της επαρχίας Μεγαρίδος στη Δυτική Αττική, αποτελεί έδρα του ομώνυμου δήμου. Βρίσκεται περίπου πέντε χιλιόμετρα ανατολικά της Ελευσίνας, δίπλα στον αρχαίο δήμο Θριάς της Οινηίδας φυλής της αρχαίας Αθήνας, εξ ου και η ονομασία της γύρω περιοχής σε Θριάσιο Πεδίο. Απέχει από την Αθήνα περίπου δέκα οχτώ χιλιόμετρα και είναι ο μεγαλύτερος σε πληθυσμό δήμος της Δυτικής Αττικής (27.741 κάτοικοι στην απογραφή που πραγματοποιήθηκε το έτος 2001)¹. Εκτός από το κέντρο της πόλης στο δήμο Ασπροπύργου εντάσσεται και στη νότια προέκτασή του η περιοχή της παραλίας που περιλαμβάνει μεγάλες βιομηχανικές και πετρελαϊκές εγκαταστάσεις με κυρίαρχα τα διυλιστήρια Ασπροπύργου, καθώς επίσης ναυτικές εγκαταστάσεις όπως η Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού Ασπροπύργου και η Σχολή Σωστικών και Πυροσβεστικών Μέσων του εμπορικού ναυτικού. Επίσης, ο δήμος περιλαμβάνει τη περιοχή του Σκαραμαγκά (επί της Εθνικής οδού), τη περιοχή Νεόκτιστα η οποία βρίσκεται στο άνω μέρος του Σκαραμαγκά, καθώς και διάφορους-διάσπαρτους οικισμούς γύρω από το κέντρο (για παράδειγμα: Γκορυτσά, Άνω Φούσα, Κάτω Φούσα, Ρουπάκι, Ψάρι).

¹ Πηγή:

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82> (Ημ. Εις. 07/09/2016)

Πριν αναφερθούμε συγκεκριμένα στα στοιχεία και τις προϋποθέσεις που διέπουν την κοινωνία του Ασπροπύργου, απαιτείται να ανατρέξουμε σε μία σύντομη ιστορική αναδρομή για να καταλήξουμε στο πως η πόλη τελικά αναπλάστηκε.

Η πρωιμότερη παρουσία κατοίκησης στην ευρύτερη περιοχή του Ασπροπύργου ανάγεται στα νεολιθικά χρόνια και εντοπίζεται στην θέση Στεφάνι, στα νοτιοανατολικά της πόλης. Η οικιστική ανάπτυξη ξεκίνησε σε περιορισμένη κλίμακα κατά την γεωμετρική και την πρώιμη αρχαϊκή εποχή (9ος-7ος αιώνας π.Χ.)². Μετά τη πολιτειακή μεταρρύθμιση του Κλεισθένη στα τέλη του 6ου αιώνα η περιοχή αποτέλεσε την παραλιακή τριττύ της Οινηίδας φυλής. Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης τα Καλύβια της Χασιάς ήταν, στην ουσία, ένα χωριό χτισμένο στη μέση του κάμπου του Θριασίου. Αμέσως μετά την Εθνική Παλιγγενεσία άρχισαν να συγκεντρώνονται οι οικογένειες που ζούσαν διάσπαρτα στον κάμπο. Κυρίως όμως άρχισαν να κατεβαίνουν,

² Πηγή:

<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82> (Ημ. Εις. 07/09/2016)

για μόνιμη εγκατάσταση, από τη Χασιά και το Κεφαλοχώρι από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας κι ακόμα παλαιότερα.

Εκείνη την εποχή, η κύρια ασχολία των κατοίκων ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Οι κάτοικοι αντλούν νερό πόσιμο από πηγάδια και τα προϊόντα τους είναι το στάρι, το κριθάρι, το κρασί και λίγο λάδι. Σχεδόν η μισή γη είναι καλλιεργημένη η δε λοιπή που είναι ανεπίδεκτη καλλιέργειας είναι χέρσα. Η Κοινότητα είχε καθορίσει τις ζώνες που επιτρεπόταν να βόσκουν οι ποιμένες τα πρόβατα, ενώ παράλληλα αναπτύχθηκε και η αγελαδοτροφία σε συνδυασμό και με την κηπουρική. Αναπτύχθηκε η συνεταιριστική ιδέα με αποτέλεσμα τη δημιουργία συνεταιριστικής βιομηχανίας γάλακτος. Η παραγωγή γάλακτος έφτασε στο σημείο να τροφοδοτεί και δεύτερη συνεταιριστική βιομηχανία εγκατεστημένη στην πρωτεύουσα. Τα κτήματα υπήρχαν και υπάρχουν στην περιφέρεια του Ασπροπύργου, αρκετά μακριά από το κέντρο της πόλης, δυσκολεύοντας την πρόσβαση από και προς αυτά. Όπως καταλαβαίνουμε, η ανατροφή των ζώων και η καλλιέργεια της γης αποτελούσαν αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινής ζωής των Ασπροπυργιωτών καθώς αποτελούσε τη μοναδική πηγή εισοδήματος. Σύμφωνα με υλικό που συλλέξαμε από συνεντεύξεις κυρίως ηλικιωμένων κατοίκων της περιοχής, στις εργασίες αυτές απασχολούνταν όλα τα μέλη της οικογένειας, τόσο άντρες όσο και γυναίκες αλλά και παιδιά. Παρά το γεγονός ότι την εποχή εκείνη η γυναίκα δεν είχε αποκτήσει αρκετά κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα, ο ρόλος της στον παραγωγικό τομέα ήταν ενεργός και συχνά μπορούσε να είναι πιο ενεργός από αυτόν του άνδρα.

Όπως χαρακτηριστικά μας αφηγείται η ογδονταεξάχρονη πλέον κάτοικος του Ασπροπύργου:

“ Σηκωνόμασταν αξημέρωτα και εγώ και ο άνδρας μου για να πάμε στα χωράφια. Ήταν δύσκολα χρόνια τότε. Δεν ξέραμε άλλη δουλειά να κάναμε από αυτήν. Αυτό (γεωργία) μας έμαθαν οι γονείς μας αυτό κάνουμε και εμείς, αλλά δε θέλω τέτοιο μέλλον για τα κορίτσια μου. Θέλω να σπουδάσουν, να μορφωθούν να μην στερηθούν αυτά που στερήθηκα ”

Η δεκαετία του εξήντα αποτέλεσε την αφετηρία για τη ραγδαία μεταβολή του φυσικού, κοινωνικού, πολιτιστικού και οικονομικού περιβάλλοντος. Στον πληθυσμό δημιουργήθηκε διχασμός και στο φυσικό περιβάλλον άρχισε η αλλαγή χρήσης της γης. Βιομηχανίες, βιοτεχνίες και κατατεμαχισμός της αγροτικής γης σε πολύ μικρά αγροτεμάχια που χαρακτηρίστηκαν οικόπεδα οδήγησαν σε αθεράπευτες αλλοιώσεις και παραμορφώσεις του χώρου, με αποτέλεσμα στο Θριάσιο να δημιουργηθούν διάσπαρτοι οικισμοί με φτωχικές κατοικίες προς εξασφάλιση μιας μόνιμης εγκατάστασης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα στο να αλλάξουν ριζικά τα κοινωνικά και οικονομικά δρώμενα της πόλης. Αρκετοί από τους ιδιοκτήτες γης πούλησαν τα κτήματά τους για την ανέγερση βιομηχανικών εταιριών και μετατράπηκαν από αγρότες σε εισοδηματίες. Αυτό το φαινόμενο, όπως μας λένε και οι ίδιοι οι κάτοικοι, ήταν αρκετά έντονο τη συγκεκριμένη δεκαετία και συνεχίστηκε μάλιστα μέχρι και σήμερα

με αποτέλεσμα να μετατραπεί και ο ίδιος ο Ασπρόπυργος από μία αγροτική ζώνη σε μία βιομηχανική. Επίσης, ένας άλλος παράγοντας που επηρέασε αυτή η έξαρση της βιομηχανίας ήταν και η εισροή μεταναστών στην συγκεκριμένη περιοχή. Λόγω της αύξησης της βιομηχανίας αυξήθηκε και η ανάγκη για εργαζομένους. Έτσι, τόσο αλβανικοί όσο και ρωσικοί πληθυσμοί εγκαταστάθηκαν κυρίως στις προάστιες περιοχές της πόλης με σκοπό να προσφέρουν φθηνά εργατικά χέρια. Με το πέρασμα των χρόνων, όπως παρατηρούμε, γίνεται μία μετακίνηση των πληθυσμών αυτών προς το κέντρο της πόλης με την προσπάθεια να αναβαθμίσουν τον τρόπο ζωής τους.

Γενικότερα, όπως θα παρατηρήσουμε και στη συνέχεια, η πόλη στη σημερινή της μορφή, στην ουσία, δεν έχασε τον βασικό χαρακτήρα που είχε από τα πρώιμα στάδια της κατοίκησής της και την ανέγερσή της ως συνοικισμός. Δύο είναι οι πλέον γνωστοί τύποι συνοικισμών. Ο πρώτος είναι ο συγκεντρωτικός όπου τα σπίτια κτίζονται γύρω από μία κεντρική πλατεία με την εκκλησία και το κοινοτικό κατάστημα και οι δρόμοι καταλήγουν ακτινωτά εκεί. Ο δεύτερος είναι ο επιμήκης που τα σπίτια κτίζονται από τις δύο πλευρές δημόσιας οδού. Ο Ασπρόπυργος δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συγκλίνει στον επιμήκη τύπο επειδή ο κεντρικός δρόμος καταλήγει στο κέντρο χωρίζοντας το χωριό σε ανατολικό και δυτικό τμήμα όπως συμβαίνει και με τις δύο εκκλησιαστικές ενορίες. Ανήκει στον συγκεντρωτικό αλλά το πιθανότερο είναι ότι εξελίχτηκε σ' αυτόν τον τύπο. Η ρυμοτομία όσο απομακρυνόμαστε από το κέντρο αποτελείται από κάθετους και παράλληλους δρόμους ενώ στο κέντρο αυτό δεν είναι εφικτό. Η παλαιότερη γειτονιά ήταν στον Άγιο Δημήτρη. Πίσω από το ιερό του υπήρχε το πιο παλαιό πηγάδι με τοίχιση από ογκώδη μάρμαρα, πάνω στα οποία τα σχοινιά είχαν δημιουργήσει αυλακιές με τον καιρό από την πολλή χρήση. Πότε χτίστηκε η εκκλησία δεν μπορεί να είναι απόλυτα βέβαιο. Τη γκρέμισαν στη δεκαετία του τριάντα δηλαδή έναν αιώνα μετά το χτίσιμο που πιθανολογείται. Μετά από τρεις δεκαετίες, ίσως το

1858 χτίστηκε η δεύτερη εκκλησία η Ευαγγελίστρια. Ωστόσο την γκρέμισαν το 1979 με 1980 και χτίσανε καινούρια. Σημαντικό στοιχείο της πόλης αποτελούσαν για μεγάλο χρονικό διάστημα τα πηγάδια. Εκατό περίπου μέτρα βόρεια της Ευαγγελίστριας υπάρχει το πηγάδι του Λιοτριβιού. Ανάμεσα στα δύο πηγάδια υπάρχει και ένα τρίτο στην επέκταση του κεντρικού δρόμου. Καθώς επεκτεινόταν το χωριό δημιουργήθηκαν ανατολικά άλλα δημοτικά πηγάδια και πολλά ιδιωτικά. Η αυλή του Αγίου Δημητρίου υπήρξε το πρώτο χοροστάσι. Αργότερα μεταφέρθηκε στην Πλατεία, στο Α' Δημοτικό σχολείο όπου υπάρχει και το Ηρώο των Πεσόντων. Μέχρι στις αρχές της δεκαετίας του '70 που κτίστηκε το Δημαρχείο, το Κοινοτικό Κατάστημα (δύο δωμάτια με διάδρομο στη μέση και αυλή μπροστά) ήταν βόρεια του Αγίου Δημητρίου. Στη θέση του κατασκευάστηκε το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου. Αργότερα δημιούργησαν το γνωστό και σήμερα Ηρώο όπου γράφονταν οι πεσόντες όλων των πολέμων από το Δώδεκα και μετά.

Άγιος Δημήτριος

Το δημοτικό σχολείο λειτουργούσε στον Ασπρόπυργο από την εποχή που καθιερώθηκε η δημοτική εκπαίδευση. Λειτουργήσε σε διάφορα οικήματα. Σχολείο γνωστό που το κτίριο ανήκε στην Κοινότητα και χρησιμοποιήθηκε μέχρι τα μέσα του 20ου αιώνα ήταν μια μεγάλη αίθουσα, το «Νηπιαγωγείο» όνομα που καθιερώθηκε από την τελευταία του χρήση. Χρησιμοποιήθηκε και στα χρόνια της γερμανικής κατοχής από το ιδιωτικό γυμνάσιο Παπασιδέρη. Στη θέση του, κτίστηκε καινούργιο κτίριο αλλά δεν χρησιμοποιήθηκε ως σχολείο. Το τελευταίο γκρεμίστηκε ύστερα από την αβαρία με τον σεισμό του 1999 και κτίστηκε εκεί το 2006 το νέο που φιλοξενεί το Α' ΚΑΠΗ. Το 1903 με 1904 κτίστηκε με δωρεά του Συγγρού το Α' Δημοτικό Σχολείο. Πολλά σχολικά κτίρια δημιουργήθηκαν μετά, κυρίως τις τελευταίες δεκαετίες. Σήμερα, τα σχολικά συγκροτήματα που έχουν δημιουργηθεί είναι αρκετά. Στο κέντρο της πόλης βρίσκεται το συγκεκριμένο δημοτικό που προαναφέραμε και ένα ενιαίο συγκρότημα κτηρίων που περιλαμβάνει το Α' Γυμνάσιο και το Γενικό Λύκειο Ασπροπύργου και τα τρία τα οποία έχουν τον μεγαλύτερο αριθμό μαθητών σε σχέση με τα υπόλοιπα σχολεία. Τα συγκεκριμένα βρίσκονται διάσπαρτα στην περιφέρεια της πόλης καθώς και σε οικισμούς γύρω από αυτήν.

Σημαντική για την κοινωνική ζωή του χωριού υπήρξε η αγορά. Στην αρχή της δημιουργίας της, δεν είχε σχέση με οικονομικές συναλλαγές και με το εμπόριο. Ήταν τα συγκεντρωμένα καφενεία στον κεντρικό δρόμο, στη μια μεριά και στην άλλη, και περιορίζονταν στο τμήμα μεταξύ των δύο εκκλησιών, οι οποίες απείχαν από την αγορά η κάθε μία εκατό περίπου μέτρα, ανατολικά ο Άγιος Δημήτριος και δυτικά η Ευαγγελίστρια. Εκεί χτυπούσε η καρδιά του χωριού. Εκεί, τα βράδια κυρίως μετά τη δουλειά, έβγαιναν οι άντρες στα καφενεία να συναντήσουν την παρέα τους ή ν' αναζητήσουν κάποιον για συγκεκριμένη υπόθεση. Παρόλο που ο ρόλος της γυναίκας ήταν έντονος στον τομέα της παραγωγής δεν παρατηρείται το ίδιο και στις κοινωνικές

σχέσεις. Στα καφενεία σύχναζαν μόνο άνδρες και οι γυναίκες απέφευγαν όχι μόνο να εισέρχονται σε αυτά αλλά και να περπατούν στην αγορά «ασυνόδευτες» όπως λένε και οι ίδιες στις συνεντεύξεις τους. Αυτό το κομμάτι της κοινωνίας συνεχίζει να υπάρχει ακόμα και σήμερα. Υπάρχουν ακόμα τα παλιά εκείνα καφενεία και μάλιστα στις ίδιες θέσεις που υπήρχαν τότε στα οποία συχνάζουν μόνο άντρες, οι οποίοι είναι πλέον ηλικιωμένοι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι και ένα συγκεκριμένο café-bar που λειτουργεί κοντά στο κέντρο της πόλης το οποίο λειτουργεί ακριβώς με αυτήν τη νοοτροπία αλλά βέβαια προσαρμοσμένο στις νέες συνθήκες της κοινωνίας. Οι πελάτες του κυμαίνονται από ανήλικα παιδιά μέχρι μεσήλικους άντρες και αποτελεί, όπως και παλαιότερα, ένα «στέκι» αντρών. Οι γυναίκες, γενικά, αποφεύγουν τη χρήση του χωρίς όμως να σημαίνει ότι δεν δίνουν το παρόν κάποιες φορές. Εκεί υπήρχε και υπάρχει ακόμα μια μικρή πλατεία, όπου χτίστηκε το ρολόι το 1929 το οποίο αποτελεί μέχρι σήμερα αναπόσπαστο κομμάτι της περιοχής.

Το ρολόι

Έπειτα, φαίνεται πως ο κεντρικός δρόμος συνεχίζει να υπάρχει και να παίζει καταλυτικό ρόλο στην μετακίνηση αλλά και στην ανάπτυξη της κοινωνικής ζωής. Ο δρόμος αυτός της «αγοράς» αποτελεί το πιο πολυσύχναστο και «ζωντανό» πέρασμα και, στην πραγματικότητα, μπορούμε να πούμε πως είναι ο κεντρικός πυρήνας της καθημερινής ζωής των κατοίκων της περιοχής. Ενώνει την εθνική οδό με το κέντρο της πόλης όπου και υπάρχει το δημαρχείο, το Α' Δημοτικό καθώς και ιδιωτικά καταστήματα. Η «αγορά» συνεχίζει και αυτή να υπάρχει αποκτώντας, όμως, με το πέρασμα του χρόνου όλο και περισσότερα σύγχρονα στοιχεία. Η «αγορά» καταλαμβάνει όλο το μήκος του κεντρικού αυτού δρόμου και περιλαμβάνει όλα τα είδη των καταστημάτων που είναι απαραίτητα για την σύσταση και ανάπτυξη μίας πόλης. Από καφετέριες, καφενεία, τράπεζες, βιβλιοπωλεία, κρεοπωλεία, σούπερ μάρκετ, περίπτερα μέχρι μπαράκια, η «αγορά» θυμίζει ακόμα τις συνήθειες των παλαιών χρόνων και απευθύνεται σε ανθρώπους όλων των ηλικιών. Από τις πρώτες πρωινές ώρες και μέχρι να κλείσουν οι δημόσιες υπηρεσίες (γύρω στις δύο με τρεις) υπάρχει αρκετή κίνηση στους δρόμους, η οποία εξομαλύνεται γύρω στο απογευματάκι. Το γεγονός, όμως, ότι ο Ασπρόπυργος ήταν και θα είναι μία μικρή πόλη εξηγεί το λόγο για τον οποίο η νυχτερινή ζωή τις καθημερινές σταματά γύρω στις δώδεκα με μία. Εκείνες τις ώρες οι δρόμοι είναι στην πραγματικότητα σχεδόν άδειοι. Γύρω από το κέντρο της πόλης υπάρχουν ελάχιστες υποδομές ψυχαγωγίας, διασκέδασης και εστίασης γεγονός που δικαιολογεί γιατί το κέντρο αποτελεί τον πυρήνα της κοινωνικής ζωής.

Επιπλέον, ένα σημαντικό κομμάτι στην οικονομική και κοινωνική ζωή του Ασπροπύργου αποτελεί η παραλία. Παραλία ονομάζεται η παραλιακή περιοχή στα νότια της πόλης και περιλαμβάνει κυρίως καφετέριες, χώρους εστίασης και μία μεγάλη παιδική χαρά. Το κολύμπι δεν συνιστάται μιας και οι περιβαλλοντικές συνθήκες του νερού δεν είναι οι κατάλληλες. Παρόλα αυτά, η κίνηση είναι έντονη τις μεσημεριανές και βραδινές ώρες μέσα στην εβδομάδα και ,ειδικότερα, η κίνηση αυξάνεται αρκετά τα σαββατοκύριακα από κόσμο που απολαμβάνει το φαγητό τους στις περίφημες ψαροταβέρνες που υπάρχουν στην περιοχή. Γενικότερα, η παραλία με το κέντρο του Ασπροπύργου δεν συνδέονται τόσο κοινωνικά. Οι κάτοικοι της πόλης που μένουν στο κέντρο ή στους οικισμούς βόρεια αυτού είναι πολύ δύσκολο να φτάσουν στην παραλία, ειδικά αν δεν χρησιμοποιούν αυτοκίνητο. Αυτό συμβαίνει διότι τα μέσα μαζικής μεταφοράς (συγκεκριμένα λεωφορείο) δεν φτάνουν μέχρι την παραλία αλλά σταματούν αρκετά μακριά της. Όμως, οι κάτοικοι του Ασπροπύργου φαίνεται να επιλέγουν να χρησιμοποιούν τους χώρους εστίασης της παραλιακής περιοχής και ειδικότερα τις Κυριακές τα μεσημέρια.

Περιμετρικά του κεντρικού δρόμου υπάρχουν, επίσης, και οι κύριοι υπαίθριοι δημόσιοι χώροι που περιλαμβάνουν χώρους πρασίνου. Αυτοί αποτελούν τις τρεις πλατείες που υπάρχουν. Η πρώτη είναι η πλατεία που περιβάλλει το Α' Δημοτικό, η δεύτερη είναι αυτή που περιβάλλει το δημαρχείο και η τρίτη είναι αυτή στην οποία εντάσσεται το ρολόι. Μία άλλη πηγή πρασίνου είναι το δημοτικό γήπεδο που υπάρχει λίγο πιο έξω από το κέντρο που αποτελεί μία τεράστια έκταση περιτριγυρισμένη από δέντρα. Κατά μήκος των δρόμων υπάρχει βέβαια φύτευση που εγκατέστησε ο Δήμος η οποία, όμως, δεν είναι καθόλου καλά διατηρημένη. Επίσης, όσον αφορά το θέμα της ιατρικής περίθαλψης στον Ασπρόπυργο υπάρχουν κυρίως ιδιωτικές κλινικές καθώς το Θριάσιο Νοσοκομείο που απέχει λιγότερο από δέκα λεπτά αναλαμβάνει τον τομέα της δημόσιας ιατρικής φροντίδας.

Στη σημερινή εποχή, παρά τις αλλαγές που έχουν επέλθει στην πόλη, η γεωργία και η κτηνοτροφία συνεχίζουν να αποτελούν πηγή εισοδήματος για ένα μέρος του πληθυσμού των κατοίκων. Οι «ντόπιοι» συνήθως εργάζονται στις δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες που υπάρχουν μέσα στη πόλη, ενώ οι άνθρωποι που ζουν στους γύρω οικισμούς εργάζονται κυρίως στον βιομηχανικό κλάδο.

Τα δύο κυριότερα μέσα μεταφοράς στην πόλη αλλά και έξω από αυτήν είναι το αυτοκίνητο και το λεωφορείο. Οι λεωφορειακές γραμμές ενώνουν σχεδόν όλα τα σημεία της περιφέρειας του Ασπροπύργου με το κέντρο της πόλης καθώς και συνδέουν τον ίδιο τον Ασπρόπυργο με το κέντρο της Αθήνας, με το μετρό στην περιοχή της Αγίας Μαρίνας και με τον Πειραιά. Επίσης, υπάρχει και ο προαστιακός σιδηρόδρομος ο οποίος, όμως, βρίσκεται αρκετά μακριά από το κέντρο και για αυτόν τον λόγο συνήθως αποφεύγεται η χρήση του. Επιπλέον, το αυτοκίνητο αποτελεί αναγκαίο μέσο ειδικά για

τους κατοίκους που ζουν στους γύρω οικισμούς διότι διευκολύνει αρκετά τις μετακινήσεις από και προς το κέντρο της περιοχής.

Κατοικία στον Ασπρόπυργο

Ο Ασπρόπυργος, όπως ήδη αναφέραμε, αποτελεί μία πόλη με έντονη τη παρουσία του πολιτιστικού χαρακτήρα το οποίο αντικατοπτρίζεται και στα κτήρια που συντελούν την περιοχή. Το ρολόι πια χρησιμοποιείται και με την προηγούμενη χρήση του (διαθέτει καμπάνα και ενημερώνει τους κατοίκους για κάθε μισή ώρα που περνά) αλλά και ως μουσείο, εκθέτοντας αρκετά έργα ζωγράφων και γλυπτών της εποχής καθώς και στεγάζει εκθέσεις φωτογραφίας και πολιτιστικά δρώμενα. Σημαντικό στοιχείο του πολιτισμού κατέχει και το λαογραφικό μουσείο που υπάρχει ακριβώς στην είσοδο της πόλης και στεγάζει και αυτό περιοδικές εκθέσεις εκτός από τα μόνιμα εκθέματά του που έχουν να κάνουν με την ιστορία του Ασπροπύργου.

Έπειτα, κανείς μπορεί να δει όλα εκείνα τα στοιχεία που την συνδέουν αυτόματα με το παρελθόν της αναβιώνοντας μνήμες, ειδικότερα, στους ηλικιωμένους κατοίκους της περιοχής. Πολλές από τις πρώτες κατοικίες που χτίστηκαν υπάρχουν ακόμα και μάλιστα, έπειτα από σχετική ανακαίνιση και αποκατάσταση, κατοικούνται μέχρι σήμερα. Κατοικίες με έντονο το αίσθημα της εργονομίας αλλά και της αισθητικής της

εποχής της οικοδόμησής τους. Άλλες παραμένουν στην πόλη πλέον ως ερείπια τονίζοντας ακόμα περισσότερο την σύνδεση, και ίσως κάποια αντίθεση, με το παρελθόν. Υπάρχουν ακόμα, επίσης, τόσο οι παλιές αρχοντικές κατοικίες όσο και οι απλές και καθημερινές μονώροφες/διώροφες κατοικίες. Και στα δύο είδη παρατηρούμε να υπάρχει ως κύριο στοιχείο ο κήπος, η αυλή και το στοιχείο του πρασίνου. Σήμερα, στο κέντρο της πόλης έχουν κατεδαφιστεί σχεδόν όλες οι παλιές κατοικίες και στη θέση τους έχουν δημιουργηθεί σύγχρονες πολυκατοικίες με σκοπό την ικανοποίηση των σύγχρονων αναγκών στέγασης του πληθυσμού που την τελευταία πενήνταετία έχει αυξηθεί ιδιαίτερα.

Λαογραφικό Μουσείο

Εξετάζοντας την εξέλιξη του οικισμού παρατηρούμε ότι από την εποχή της ίδρυσής του και μέχρι τα μέσα του εικοστού αιώνα οι παράγοντες που επιδρούν συνήθως στην οικοδομία, όπως το κλίμα, η φύση του εδάφους και τα οικοδομικά υλικά του τόπου, οι ασχολίες των κατοίκων, ο παράγοντας άνθρωπος, επέδρασαν ομαλά και αρμονικά. Έκτοτε παρατηρείται επιταχυνόμενη αλλαγή, που τη διαπιστώνει κανείς όταν μπορεί να έχει μια πανοραμική εικόνα του οικισμού. Πυκνότερη δόμηση, περιμετρική αύξηση του πολεοδομικού σχεδίου, διαφοροποίηση της εσωτερικής σύνθεσης των κεντρικών κτιρίων του οικισμού (εκκλησιών, πλατειών, δημοτικών κτιρίων, σχολείων) της «αγοράς» (του χώρου συνάντησης και επικοινωνίας των ανδρών) και νόθα και τραυματική διαφοροποίηση του κάμπου. Επίσης, παρατηρούμε άναρχη δόμηση, δημιουργία οικισμών χωρίς κανένα σχεδιασμό, στρεβλή και προβληματική οικιστική ανάπτυξη.

Ένα σημαντικό γεγονός που παρατηρούμε σε σχέση με την πόλη του Ασπροπύργου είναι η σχέση του φύλου με την εργασιακή απασχόληση. Ενώ παλαιότερα, όπως προαναφέραμε, η παρουσία της γυναίκας στον εργασιακό τομέα (αγροτικές εργασίες) ήταν έντονη, στην νεότερη εποχή η γυναίκα φαίνεται να αναλαμβάνει έναν νέο ρόλο, αυτόν της οικιακής εργασίας. Λόγω της αυξημένης βιομηχανίας στην περιοχή τα τελευταία χρόνια, αρκετές οικογένειες πούλησαν ή νοίκιασαν τις περιουσίες τους (κτήματα που βρίσκονται εντός της βιομηχανικής ζώνης) και μάλιστα με ακριβό αντίτιμο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αρκετά μεγάλη εισροή και είσπραξη χρημάτων από τις συγκεκριμένες οικογένειες. Οι γονείς σταμάτησαν να εργάζονταν και κύρια πηγή εισοδήματος έγιναν οι «αποθήκες», όπως χαρακτηριστικά ονομάζουν οι ντόπιοι τις συγκεκριμένες εκτάσεις γης. Αυτό το φαινόμενο κυριαρχεί εδώ και μερικές δεκαετίες στην πόλη του Ασπροπύργου και είναι αρκετά έντονο. Αρκετές είναι και οι περιπτώσεις των οικογενειών στις οποίες οι γυναίκες δεν δουλεύουν λόγω των αντιλήψεων των συζύγων τους, αντιλήψεις οι οποίες πηγάζουν έντονα από το παρελθόν. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτές τις περιπτώσεις οι άνδρες υιοθετούν έντονα αντιλήψεις και συμπεριφορές όπως ότι εκείνοι θα πρέπει να «φέρνουν τα λεφτά στο σπίτι» και πως οι γυναίκες θα πρέπει να ασχολούνται με τις δουλειές του σπιτιού και με την ανατροφή των παιδιών. Όπως χαρακτηριστικά μας αναφέρει ο πενήνταδύαχρονος οδηγός ταξί και πατέρας ενός από τους παιδικούς μου φίλους:

“ Εκείνη (η σύζυγος) ήθελε να δουλέψει, να κάνει κάτι. Έχει και μερικά από αυτά τα πτυχία που παίρναμε τότε, δακτυλογράφος νομίζω. Τότε που το ήθελε πολύ τα παιδιά ήταν μικρά. Ποιος θα τα φρόντιζε; Τώρα που έχουμε ανάγκη τα λεφτά δεν είναι εύκολο να βρει δουλειά. Πέρασαν τα χρόνια “

Παρόλα αυτά, οι γυναίκες αυτές φαίνονται να είναι, αν όχι όλες τότε οι περισσότερες, μορφωμένες και, μάλιστα, απόφοιτες της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βέβαια είναι και αρκετές οι περιπτώσεις στις οποίες οι γυναίκες όχι μόνο εργάζονται αλλά και συνδράμουν σημαντικά στα έξοδα του νοικοκυριού τους. Συνήθως οι εργαζόμενες αυτές απασχολούνται σε ιδιωτικές εταιρίες και δημόσιες υπηρεσίες. Αρκετές είναι και οι Ασπροπυργιώτισσες που απασχολούνται στα δικά τους μαγαζιά, κυρίως χώροι εστίασης και καταστήματα.

Εν αντιθέσει με τις οικογένειες που αναφέραμε, οι οικογένειες που εδράζονται στις προάστιες περιοχές του Ασπροπύργου ακολουθούν τελείως άλλη τακτική σχετικά με την εργασία των δύο φύλων. Οι κύριες εργασιακές ασχολίες και των γυναικών αλλά και των αντρών φαίνεται να είναι κυρίως στον χώρο της βιομηχανίας και, στις περισσότερες περιπτώσεις, με εξαντλητικό ωράριο. Η μόρφωση των γυναικών αυτών φαίνεται να περιορίζεται το πολύ μέχρι την δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ δεν λείπουν οι περιπτώσεις στις οποίες οι γυναίκες φαίνεται να στερούνται ακόμα και βασική εκπαίδευση. Σε αυτές τις περιοχές οι οικογένειες έχουν στην κατοχή τους το πολύ ένα αυτοκίνητο και το χρησιμοποιούν κυρίως οι άνδρες. Τόσο οι εργαζόμενες γυναίκες όσο και αυτές που δεν εργάζονται αναγκάζονται να χρησιμοποιήσουν τα μέσα μαζικής μεταφοράς για να φτάσουν στο χώρο εργασίας τους ή στις διάφορες εξωτερικές δουλειές του σπιτιού. Αντίθετα, στο κέντρο οι οικογένειες έχουν συνήθως στην κατοχή τους ένα ή και δύο αυτοκίνητα, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε σπιτιού και γι' αυτόν το λόγο τα ενήλικα μέλη της οικογένειας δεν χρησιμοποιούν σχεδόν ποτέ τα μέσα μαζικής μεταφοράς.

Όπως καταλαβαίνουμε, υπάρχουν σημαντικές διαφορές σε σχέση με αυτά τα δύο κομμάτια στη πόλη. Οι «ντόπιοι» (οικογένειες των οποίων τα μέλη αποτελούνται πάμπου προς πάμπου από Ασπροπυργιώτες) φαίνονται να έχουν υψηλότερο κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό υπόβαθρο σχετικά με τους προσφυγικούς πληθυσμούς που εδράζονται στους οικισμούς περιμετρικά της πόλης. Αυτές οι διαφορές, αυτές οι αντιθέσεις εμφανίζονται σε διάφορες μορφές στην κοινωνία της πόλης. Ο Ασπρόπυργος φαίνεται να χωρίζεται στα δύο, τόσο γεωγραφικά όσο και κοινωνικά. Φαίνεται να δημιουργείται ένα χάσμα σχετικά με τους κατοίκους του κέντρου και τους κατοίκους των προάστειων περιοχών. Μάλιστα, μέσω της προσωπικής μου πείρας, έχοντας μεγαλώσει στην συγκεκριμένη περιοχή, αυτό το χάσμα παρουσιάζεται και μεταξύ της νεολαίας. Στο σχολείο, σε κάθε τάξη, πάντα θα υπήρχε ο διαχωρισμός μεταξύ των «ντόπιων» και των «προσφύγων» χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν υπήρχε η έννοια της συλλογικότητας όλων των μαθητών.

Όσον αφορά την ασφάλεια στην πόλη, ο Ασπρόπυργος γενικότερα δεν θεωρείται περιοχή με έντονο το στοιχείο της εγκληματικότητας. Παρόλο το γεγονός ότι το βράδυ δεν υπάρχει έντονη κοινωνική δραστηριότητα οι κάτοικοι του κέντρου της πόλης νιώθουν κάποια αίσθηση ασφάλειας. Ένα γεγονός που ίσως να δημιουργεί τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την αίσθηση αυτή είναι το ότι στο κέντρο κατοικούν και κυκλοφορούν, όπως αναφέραμε και νωρίτερα, κυρίως «ντόπιοι». Καλώς ή κακώς, η πόλη συνεχίζει να αποτελεί το χωριό που ήταν κάποτε. Όλοι οι Ασπροπυργιώτες γνωρίζονται μεταξύ τους και οι περισσότεροι, μάλιστα, είναι και συγγενείς. Για παράδειγμα στο οικοδομικό τετράγωνο που κατοικώ αλλά και γύρω από αυτό, δεν κατοικούν μόνο μερικοί από τους κοντινούς συγγενείς μου αλλά κατοικούν και

μακρινά μου ξαδέρφια, συμμαθητές της μαμάς μου, παιδικές φίλες του παππού και της γιαγιάς μου. Παρόλο που η γειτονιά αλλάζουν από άποψη οικοδόμησης και κατοίκησης, φαίνεται πως οι οικογένειες γνωρίζονται μεταξύ τους και έτσι οι κάτοικοι αποκτούν ένα αίσθημα ασφάλειας αλλά και συλλογικότητας. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της συλλογικότητας αποτελούν τα λόγια της ογδονταεξάχρονης:

“ Όχι, φυσικά και δεν φοβόμουν. Εκείνα τα χρόνια τα παιδιά έβγαιναν στους δρόμους και παίζανε μέχρι το βράδυ και πάλι ξανά την άλλη μέρα. Ποιος να τα πείραζε; Όλοι γνωριζόμασταν εδώ στην γειτονιά. Έφευγα το πρωί για τα χωράφια και τα κορίτσια μου τα πρόσεχε η Αντωνία (γειτόνισσα) εδώ απέναντι. Ερχόταν και χτυπούσε στο παράθυρο να δει αν τα κορίτσια ήταν καλά και ρωτούσε αν ήθελαν τίποτα. Άλλες εποχές Δεν είχες την έγνοια. Ήξερες πως άμα γινόταν το κακό κάποιος θα ήταν εκεί”

Από την άλλη μεριά, το έντονο στοιχείο της μετανάστευσης έχει κάνει πιο ανασφαλείς του κατοίκους και ιδιαίτερα τους ηλικιωμένους. Γενικότερα, όμως, παρατηρούμε πως δεν υπάρχει αυτό το έντονο συναίσθημα του φόβου που υπάρχει σε άλλες περιοχές.

“ Τώρα έχουν έρθει και κάτι Αλβανοί και μου νοικιάζουνε το σπίτι. Καλά παιδιά φαίνονται, αλλά ποιος ξέρει με δαύτους;”

Πρώτο Δημοτικό Σχολείο (στα αριστερά της φωτογραφίας φαίνεται η εξέδρα που στήνεται κάθε χρόνο για τον εορτασμό της Αγίας Παρασκευής)

Η σημερινή πόλη του Ασπροπύργου παρατηρούμε πως υιοθετεί αρκετά στοιχεία από το παρελθόν της και αποτελεί στην ουσία μία συνέχεια αυτού. Φαίνεται πως η πόλη είναι άρρητα συνδεδεμένη με το χωριό που ήταν κάποτε. Οι παραδόσεις περνάνε από γενιά σε γενιά δημιουργώντας τους κατοίκους του σήμερα. Η έννοια της «γειτονιάς» συνεχίζει να υπάρχει, βέβαια, όχι τόσο έντονα όπως παλαιότερα. Παρόλα αυτά, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε το γεγονός ότι η πόλη έχει αλλάξει αρκετά τόσο κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά όσο και δημογραφικά. Όμως, όσο συνεχίζει να υπάρχει η σύνδεση με το παρελθόν, ο Ασπρόπυργος θα συνεχίζει να έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτά των παλαιότερων γενεών.

Φάληρο, το αρχαιότερο επίνειο της. Η περιοχή άρχισε να κατοικείται συστηματικά στις αρχές του 20ου αιώνα. Σε αυτό συντέλεσε το κύμα προσφύγων που ακολούθησε τη Μικρασιατική καταστροφή, εν έτει 1922-1923. Η κυβέρνηση αποφάσισε να ξεκινήσει την κατασκευή οικισμού για τους πρόσφυγες από τη Σμύρνη, οπότε επιλέχθηκε η τότε περιοχή του Αναλάτου, καθώς ήταν κοντά στην Αθήνα και στον Πειραιά, συνδεόταν οδικά μαζί τους και αξία της γης ήταν πολύ χαμηλή. Το 1928 είχε πληθυσμό μόλις 210 κατοίκων.

Μετέπειτα, η περιοχή αναπτύχθηκε σε πραγματική πόλη με πληθυσμό 6.500 κατοίκων, ο οποίος έφτασε τους 15.000 κατοίκους πριν το 1940. Η πόλη γνώρισε ραγδαία ανάπτυξη. Δημιουργήθηκε το πρώτο εξατάξιο Γυμνάσιο, η Ευαγγελική Σχολή, δύο Δημοτικά σχολεία ένα στην οδό Ομήρου και ένα κοντά στην εκκλησία της Αγ. Παρασκευής, ενώ το 1940, παραμονές του πολέμου εγκαινιάστηκε η εκκλησία Αγ. Φωτεινή. Την περίοδο αυτή ιδρύθηκε και ο Αθλητικός Όμιλος Νέας Σμύρνης ο σημερινός Μίλωνας, ενώ ο Πανιώνιος Γ.Σ.Σ. που είχε ιδρυθεί στη Σμύρνη το 1890 εγκαταστάθηκε στη Ν. Σμύρνη μετά την παραχώρηση σε αυτόν του Δημοτικού Σταδίου που ολοκληρώθηκε το 1940. Έγινε Δήμος με το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και την απελευθέρωση το 1944 και οφείλει το όνομά της στην καταγωγή των

προσφύγων κατοίκων της. Κατά τη διάρκεια των Δεκεμβριανών του 1944, η περιοχή έγινε θέατρο μαχών μεταξύ βρετανικών στρατευμάτων και μαχητών του ΕΛΑΣ. Μεταπολεμικά η Νέα Σμύρνη ενσωματώθηκε στην Αθήνα, που γιγαντώθηκε από την εσωτερική μετανάστευση και επεκτάθηκε προς τα ανατολικά και νότια με αυξανόμενο πληθυσμό. Η πόλη επεκτάθηκε κυρίως ανατολικά και νότια (Φάρος, Λουτρά, Νεκροταφείο, Αμφιθέα) καταλαμβάνοντας μέχρι το 1960 όλη της την έκταση. Ο πληθυσμός αυξανόταν σταθερά και την περίοδο αυτή συμπληρώθηκε η κοινωνική και τεχνική υποδομή της πόλης (δρόμοι, συγκοινωνία, ηλεκτροφωτισμός, ύδρευση, αποχέτευση, καθαριότητα και υγιεινή). Μέσα στην εικοσαετία 1945-1975 χτίστηκαν πολλά σχολεία, ενώ στα μέσα της δεκαετίας του '60 ολοκληρώθηκε η ανέγερση της Αγ. Παρασκευής. Στα τέλη της ίδιας δεκαετίας του '60 αποπερατώθηκε το μέγαρο της Εστίας Ν. Σμύρνης επί προεδρίας Π. Χαλδέζου. Την ίδια περίοδο διαμορφώθηκε η κεντρική πλατεία από τον αρχιτέκτονα Γ. Λεονάρδο. Το 1965 στήθηκε στην είσοδο της πόλης ο ανδριάντας του Χρυσόστομου Σμύρνης έργο του γλύπτη Θ. Απάρτη³.

Σύμφωνα με μαρτυρίες, τα πρώτα οικόπεδα δόθηκαν στους πρόσφυγες με κλήρο, ενώ ταυτόχρονα υποχρεώθηκαν να καταβάλουν τα λεφτά κλιμακωτά. Τα σπίτια ήταν χτισμένα το πολύ διώροφα, με καταπράσινες μεγάλες αυλές με φορούσια, μικρά μπαλκόνια, με λίγα μικρά δωμάτια και πάντα ασβεστωμένους τοίχους, ενώ υπήρχαν και μερικά νεοκλασικά. Οι πρώτες πολυκατοικίες εμφανίστηκαν στη Ν. Σμύρνη το 1955-60 γύρω από την κεντρική πλατεία και την πλατεία Χρυσοστόμου Σμύρνης. Η οικοδόμηση και οι μεγάλοι συντελεστές δόμησης εξαφάνισαν τον ένα μετά τον άλλο όλους τους ελεύθερους χώρους της πόλης. Την τελευταία εικοσαετία η Ν. Σμύρνη έχοντας καλύψει όλη της την έκταση αναπτύχθηκε αποκλειστικά καθ' ύψος και ο πληθυσμός της διπλασιάστηκε. Η ραγδαία αύξηση του πληθυσμού της οφείλεται,

³ <https://el.wikipedia.org> (Ημ. Εισ. 06/09/2016)

κυρίως, στη μετακίνηση κατοίκων του κέντρου της Αθήνας προς λιγότερο επιβαρυσμένους περιβαλλοντικά δήμους.

Κεντρικό στοιχείο της ταυτότητας της Νέας Σμύρνης είναι η ανάμνηση των δεσμών των πρώτων κατοίκων της με τη Μικρά Ασία. Ως τόπος εγκατάστασης προσφύγων και μάλιστα με συνειδητή πρόθεση την αναβίωση του μικρασιατικού, και κυρίως του σμυρναϊκού περιβάλλοντος στη νέα πατρίδα, η Νέα Σμύρνη είναι ένας χώρος όπου πλήθος στοιχείων και θεσμών φέρουν τη σφραγίδα της μικρασιατικής και προσφυγικής μνήμης και παραπέμπουν στη μικρασιατική καταγωγή των πρώτων οικιστών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα οδονύμια της πόλης, που αναπαριστούν το μικρασιατικό τοπίο ή ιστορικά πρόσωπα μικρασιατικής καταγωγής, στιγμές και πρωταγωνιστές της μικρασιατικής εκστρατείας, αναβιώνοντας τη συλλογική μνήμη.

Μέσα από συζητήσεις που έγιναν με συγγενείς και γονείς φίλων, έγινε φανερό πως

πολλοί από τους σημερινούς κατοίκους της περιοχής, δεν κατάγονται από αυτήν, αλλά επέλεξαν από τη δεκαετία του 70 και μετά να μετοικήσουν σε αυτήν, καθώς αποτελούσε το πιο περιβαλλοντικά καθαρό προάστιο της Αθήνας, που ήταν μέχρι τότε σχετικά αραιοκατοικημένο και αναπτυσσόταν με αργούς, ήσυχους ρυθμούς. Από το 1980 και μετά άρχισαν να χτίζονται μεγάλες 7όροφες και 8όροφες πολυκατοικίες, ενώ έγιναν και πολλά σημαντικά έργα υποδομών. Πολλά είναι τα ζευγάρια που αποφάσισαν μετά τον γάμο να μετακομίσουν στη Ν. Σμύρνη για να αρχίσουν οικογένεια, λόγω της ανάπτυξης και της αναβάθμισης που είχε αρχίσει να γνωρίζει τότε η περιοχή και της προσοχής που στράφηκε κατά συνέπεια πάνω της. Συγκέντρωνε πολλά θετικά στοιχεία, ως προς διάφορους τομείς, όπως την ύπαρξη πολλών εκτάσεων πρασίνου, καθαρή ατμόσφαιρα, σωστή ρυμοτομία, εύκολη πρόσβαση στην αγορά, πολλές επιλογές εξόδου και λογικό κόστος διαβίωσης. Υποσχόταν, επομένως, ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης.

Η Νέα Σμύρνη διαθέτει έναν πλούτο πολιτιστικών κέντρων, σχολών και αθλητικών σωματείων που έχουν τις ρίζες τους στη Σμύρνη της Μικράς Ασίας. Η πολιτισμική αυτή παράδοση αναβίωσε στην περιοχή της Νέας Σμύρνης, χάρη στους πρόσφυγες κατοίκους της που φρόντισαν να την κρατήσουν ζωντανή από γενιά σε γενιά, με αποτέλεσμα πολλά από τα παραπάνω στοιχεία, αν και με κάποιες διαφορές στους ρόλους τους, να επιβιώνουν μέχρι σήμερα, με απόλυτο σεβασμό στον πρωταρχικό τους χαρακτήρα και σκοπό.

Η Εστία Νέας Σμύρνης είναι πολιτιστικό ίδρυμα με έδρα τη Νέα Σμύρνη που ιδρύθηκε το 1930 με στόχο τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης των προσφύγων από τη Σμύρνη και γενικότερα τη Μικρά Ασία. Είναι σωματείο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Από

την ίδρυσή της σημαντικό ρόλο στη ζωή της πόλης. Τα πρώτα χρόνια, ως Λέσχη, όταν το σημαντικότερο πρόβλημα ήταν η κατασκευή κατοικίας από τους πρόσφυγες-ιδιοκτήτες οικοπέδων, δημιούργησε επιτροπή για την επίλυση του ζητήματος, που κατέληξε σε τεράστια πρόσκληση ενδιαφέροντος από το κράτος για την οικοδόμηση του οικισμού. Τα μεταπολεμικά χρόνια, ως Εστία πλέον, η δράση της περιορίζεται στα μορφωτικά και ψυχαγωγικά πλαίσια και παραμένει μέχρι τις μέρες μας σημαντικό πνευματικό κέντρο της πόλης. Σήμερα, στα πλαίσια των δράσεων της λειτουργούν πολλά τμήματα, όπως: Βιβλιοθήκη, Μουσείο, Πινακοθήκη, Σκακιστικό τμήμα, Μονάδα Φροντίδας Ηλικιωμένων, Χορωδία, Θεατρικό τμήμα κ.α.

Εστία

Το Ιωσηφόγλειο Ορφανοτροφείο είναι ιστορικό οικοδόμημα στη Νέα Σμύρνη, επί της Λεωφόρου Συγγρού, που χτίστηκε τη δεκαετία του 1920 με έξοδα του Μικρασιάτη Χαράλαμπου Ιωσηφόγλου για να φιλοξενήσει τα ορφανά των προσφύγων της Μικρασιατικής Καταστροφής. Αργότερα, φιλοξένησε παιδιά που έμειναν ορφανά εξαιτίας του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Από το 1951 ως το 1995, στέγαζε την

Επαγγελματική Σχολή «Αγία Βαρβάρα» του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας, ενώ έκτοτε φιλοξενεί έφηβες κοπέλες που είναι ορφανές ή έχουν οικογενειακά προβλήματα.

Η Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης εγκαταστάθηκε το 1934 σε μισθωμένο οίκημα στην κεντρική πλατεία της Νέας Σμύρνης. Τα εγκαίνια έγιναν το 1935 με μεγάλη επισημότητα και ήταν το πανηγυρικό γεγονός της επανίδρυσης της Σχολής, που αποτέλεσε το δημόσιο γυμνάσιο της Νέας Σμύρνης μέχρι το 1971 όταν ιδρύθηκε η νέα Πρότυπος Ευαγγελική Σχολή, η οποία και συνεχίζει μέχρι σήμερα το έργο της Ευαγγελικής Σχολής.

Το Στάδιο Νέας Σμύρνης γνωστό και ως Γήπεδο Πανιωνίου, κτίστηκε το 1939, επεκτάθηκε σε διάφορες περιόδους και ανακαινίστηκε το 2003. Βρίσκεται στην οδό Ιωάννου Χρυσοστόμου 1, τέσσερα χιλιόμετρα νότια του κέντρου της Αθήνας. Αποτελεί την έδρα του Πανιωνίου Γυμναστικού Συλλόγου Σμύρνης και έχει χωρητικότητα 11.115 καθήμενων θεατών. Μέχρι και σήμερα, ο σύλλογος παρέχει πληθώρα αθλητικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου και κολυμβητηρίου, παρακινώντας όλους τους πολίτες να ασχοληθούν με τον αθλητισμό, με προγράμματα για κάθε ηλικία.

Γήπεδο Πανιώνιου

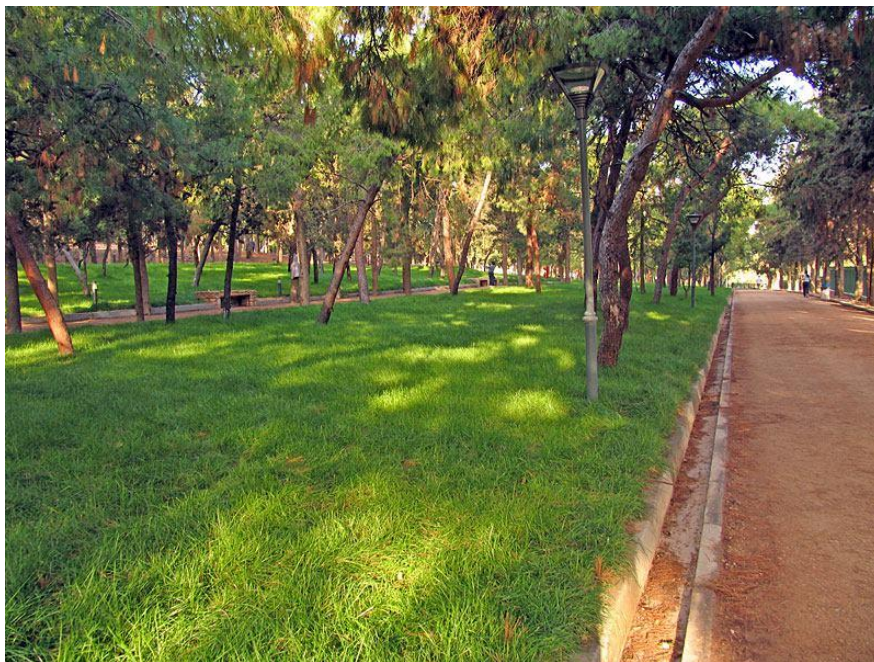
Ο ναός της Αγίας Φωτεινής αποτελεί τοπόσημο της περιοχής και παραπέμπει στην ομώνυμη μητρόπολη της Σμύρνης. Χτίστηκε αρχικά ως ενοριακός Ναός από τους Μικρασιάτες πρόσφυγες, σε ανάμνηση του ομώνυμου Μητροπολιτικού ναού της Σμύρνης. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο, ο Δεσποτικός θρόνος και ο Ιερός άμβωνας που βρίσκονται εντός του Μητροπολιτικού Ναού, μεταφέρθηκαν με συντονισμένες ενέργειες της πολιτείας, ιερέων και κατοίκων, από τον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου του «Επάνω Μαχαλά» της Σμύρνης και είναι πανομοιότυπα με αυτά που στεγάζονταν στον αφανισμένο μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή Μητροπολιτικό Ναό Αγίας Φωτεινής Σμύρνης. Το καμπαναριό της επίσης είναι πανομοιότυπο αυτού που βρισκόταν στη Σμύρνη έως το 1922.

Ναός Αγίας Φωτεινής

Το Άλσος Νέας Σμύρνης έχει έκταση 50 στρεμμάτων και ο χώρος ορίζεται από τις οδούς Ελευθερίου Βενιζέλου, Εφέσου, Κορδελιού και Πατριάρχου Ιωακείμ Γ. Αποτελείται από δέντρα, δασικά κυρίως, σε ποσοστό περίπου 20% και δέντρα καλλωπιστικά σε ποσοστό επίσης 20%. Το μεγαλύτερο μέρος του χώρου πρασίνου καλύπτεται από υπόροφο θαμνών. Σήμερα, τα κωνοφόρα αποτελούν το 60% περίπου του φυτικού δυναμικού. Το φυτικό υλικό του Άλσους χαρακτηρίζεται σχεδόν από μονοκαλλιέργεια και ξηρόφυτο πράσινο φυτεμένο σε πολύ μεγάλη πυκνότητα. Δύο σιντριβάνια συμπληρώνουν την αρχιτεκτονική του άλσους προσθέτοντας και το στοιχείο του νερού. Ολόκληρη η έκταση του καλύπτεται από περίφραξη με σιδηρά κιγκλιδώματα. Εδώ και χρόνια το άλσος αποτελεί τον σημαντικότερο πυρήνα πρασίνου της περιοχής, έναν πνεύμονα της Νέας Σμύρνης, που αναζωογονεί τους κατοίκους της

και τους εξοικειώνει με τη φύση. Προσφέρεται για βόλτες, πικνίκ και βεβαίως δωρεάν άθληση, καθώς τα τελευταία χρόνια ο δήμος έχει τοποθετήσει υπαίθρια μηχανήματα γυμναστικής. Συχνά είναι και τα δρόμενα που διαδραματίζονται στο άλσος, από μουσικές συναυλίες, μέχρι θεατρικές παραστάσεις, κουκλοθέατρο και ομαδικά παιχνίδια για παιδιά. Επιπλέον, κάθε Σεπτέμβριο στο Άλσος πραγματοποιούνται οι Ιωνικές Γιορτές, που αποτελούν θεσμό μνήμης και ενότητας του μικρασιατικού ελληνισμού.

Άλσος Νέας Σμύρνης

Η Πλατεία Χρυσοστόμου Σμύρνης στη Νέα Σμύρνη βρίσκεται στην βασική είσοδο της πόλης από τη Λεωφόρο Συγγρού, στη θέση που παλιότερα ήταν γνωστή ως "Στροφή Νέας Σμύρνης". Επί της πλατείας έχει διαμορφωθεί το "Άλσος Μικρασιατικής Μνημοσύνης", με αγάλματα, προτομές και άλλα γλυπτά, που αποτελούν φόρο τιμής στην Μικρασιατική καταστροφή.

Η Κεντρική Πλατεία Ν. Σμύρνης αποτελεί το πιο αναγνωρίσιμο γεωγραφικό σημείο στη Νέα Σμύρνη. Είναι μια από τις μεγαλύτερες πλατείες της Ελλάδας, έκτασης περίπου 20 στρεμμάτων μαζί με τον πεζοδρομημένο περίγυρο. Η χωροθέτησή της προβλέφθηκε από το πρώτο πολεοδομικό σχέδιο της Νέας Σμύρνης, στα τέλη της δεκαετίας 1920-30, με προοπτική να αποτελέσει το εμπορικό κέντρο της προσφυγικής πόλης. Ήδη από το 1938 είχε δενδροφυτευτεί ο περίγυρός της ενώ το εσωτερικό της αποτελούσε μια τεράστια επίπεδη αλάνα, μορφή που είχε ως το 1970. Στη συνέχεια αναπλάστηκε και δημιουργήθηκε μια από τις ομορφότερες ελληνικές πλατείες. Απέκτησε έξι λίμνες που επικοινωνούν με μικρούς καταρράκτες και σιντριβάνια, μικρά γεφύρια, τουριστικό περίπτερο, παιδικές γωνιές, αγάλματα κλπ. και με χαρακτηριστικά αρχιτεκτονικά στοιχεία την αναμνηστική στήλη (οβελίσκος) ύψους 15 μέτρων, έργο του γλύπτη Βάσου Καπάνταη, με ανάγλυφες παραστάσεις και την πυραμίδα. Η μελέτη και η επίβλεψη της διαμόρφωσης έγιναν από το αρχιτεκτονικό γραφείο Γ. Λεονάρδου και Λ. Καλαβύτη. Το έργο υπήρξε πρωτοποριακό για την εποχή του με το μεγάλο σύστημα συνεχόμενων λιμνών, που "λειτουργούσαν" ως καθρέπτες πάνω στο μπετόν. Από το 2003 ξεκίνησε μια νέα ανάπλαση της πλατείας. Πεζοδρομήθηκαν οι τρεις πλευρές της (25ης Μαρτίου, Ειρήνης, 2ας Μαΐου) και στις 12 Αυγούστου 2004 έγιναν τα εγκαίνια με την υποδοχή της Ολυμπιακής Φλόγας. Το ίδιο έτος τοποθετήθηκε άγαλμα του Ελ. Βενιζέλου μπροστά από τη στάση του τραμ. Σήμερα αποτελεί χώρο αναψυχής και περιπάτου, ενώ γύρω της έχει αναπτυχθεί το εμπορικό και διοικητικό κέντρο της πόλης. Στο χώρο της πραγματοποιούνται καλλιτεχνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις (όπως συναυλίες, μουσικοχορευτικά δρώμενα, εκθέσεις βιβλίου, προϊόντων κ.α.), πολιτικές συγκεντρώσεις, πανηγυρισμοί αθλητικών επιτυχιών κλπ. Διαθέτει όμως και τον ρόλο του απόλυτου κέντρου συνάντησης, ραντεβού, αλληλεπίδρασης και ανταλλαγής νέων. Μοιάζει όλα τα πλάνα των κατοίκων της Νέας

Σμύρνης να ξεκινούν από αυτήν.

Πλατεία Νέας Σμύρνης

Εμπορικός τομέας και κατανάλωση:

Στη σημερινή εποχή, παρά τις δυσχέρειες και την πίεση της οικονομικής κρίσης, η περιοχή φαίνεται να γνωρίζει μια νέα άνθιση όσον αφορά τον εμπορικό τομέα, τον ψυχαγωγικό τομέα και τον τομέα της εστίασης. Με κέντρο την Πλατεία Νέας Σμύρνης, που σφύζει καθημερινά από ζωή, παρατηρείται μια έντονη αύξηση του αριθμού των επιλογών που έχει πλέον στα χέρια του ο κάτοικος και ο επισκέπτης της περιοχής. Η πλατεία αποτελεί ιδιαίτερα δημοφιλή προορισμό των νέων, πρωινές και βραδινές ώρες, καθώς προσφέρει μια ποικιλία εστιατορίων, ταχυφαγείων, καφετεριών, μπαρ και κλαμπ για όλα τα γούστα. Αυτή η “κατάληψη” των μαγαζιών της πλατείας από τη

νεολαία, φαίνεται να έχει πλήξει τα περισσότερα παλαιά παραδοσιακά μαγαζιά, που άλλοτε αποτελούσαν το κύρος της, με αποτέλεσμα είτε να εκτοπίζονται στους δρόμους γύρω από την πλατεία, ή να κλείνουν οριστικά, δίνοντας τη θέση τους σε πιο μοντέρνα. Διάφορες ωστόσο εστίες παραδοσιακών μαγαζιών που προσελκύουν ηλικιωμένο κυρίως κόσμο, φαίνεται να έχουν παραμείνει γύρω από τις εκκλησίες της Αγ. Φωτεινής και της Αγίας Παρασκευής. Επιπλέον, μεγάλη είναι η σημασία της ως εμπορικό κέντρο, καθώς φιλοξενεί πληθώρα καταστημάτων και υπηρεσιών (supermarket, μπακάλικα, τράπεζες, ιατρεία, γραφεία, ιατρεία), καλύπτοντας από τις πιο απλές μέχρι και τις πιο εξεζητημένες ανάγκες, σε αρκετά προσιτό όμως επίπεδο σε σχέση με άλλες περιοχές των νοτίων προαστίων. Το εμπορικό κέντρο επεκτείνεται και σε δρόμους παράλληλους της πλατείας, όπως οι οδοί Ομήρου και Μεγάλου Αλεξάνδρου, καθώς και στην κεντρική λεωφόρο, την Ελευθερίου Βενιζέλου, που διατρέχει τη Νέα Σμύρνη από το ύψος της Αιγαίου (σύνορα με Νέο Κόσμο), μέχρι το ύψος της Αχιλλέως (σύνορα με Παλαιό Φάληρο).

Τα καταστήματα παραμένουν ανοιχτά, τις περισσότερες μέρες, από νωρίς το πρωί μέχρι αργά το βράδυ, διευκολύνοντας έτσι τους καταναλωτές. Η Αγορά αποτελείται κυρίως από παραρτήματα μεγάλων αλυσίδων ρούχων, παπουτσιών, καλλυντικών κλπ. που δυστυχώς δυσχεραίνουν οικονομικά τον μέσο καταναλωτή και λειτουργούν σε βάρος των μικρότερων τοπικών επιχειρήσεων, οι οποίες παρά τις αντιξοότητες, καταφέρνουν ακόμα ως ένα βαθμό να τα βγάζουν πέρα. Ωστόσο, υπάρχουν ευκαιρίες για ψωνίσει κανείς φθηνά, όπως σε διάφορες τοπικές μπουτίκ που προσφέρουν καλές τιμές και ποιότητα, ανάλογα με αυτά που θα βρει κανείς στην οικονομική αγορά της Καλλιθέας και τα στοκατζίδικα του Παλαιού Φαλήρου. Επιπλέον, ακόμα στέκουν παλιά, “ιστορικά” μαγαζιά της Ν. Σμύρνης με εξειδικευμένα είδη, όπως τσαγκάρικα, ραφτικά είδη, ξηροί καρποί, δισκάδικα και άλλα πολλά.

Συγκοινωνίες:

Η πρόσβαση στην πλατεία διευκολύνεται ιδιαίτερα από το δίκτυο συγκοινωνιών του δήμου, με βασικό μέσο μαζικής μεταφοράς το τραμ. Το νέο δίκτυο του τραμ, που διαπερνά όλη τη Νέα Σμύρνη διαμέσου της Ελευθερίου Βενιζέλου, έχει καταφέρει να αλλάξει το τοπίο της περιοχής, εξυπηρετώντας τους πολίτες από νωρίς το πρωί μέχρι τα μεσάνυχτα. Ενώνοντάς την άμεσα με το κέντρο της Αθήνας, το παραλιακό μέτωπο και την κόκκινη γραμμή του μετρό, έχει βελτιώσει σε τεράστιο βαθμό την προσβασιμότητα της περιοχής, συντελώντας, έτσι, σημαντικά στην ανάπτυξή της και τη γνωστοποίηση της σε κατοίκους μακρινών περιοχών. Παράλληλα, διευκολύνεται η μετακίνηση των κατοίκων από άκρη σε άκρη της πόλης, με επίκεντρο την πλατεία, για ψώνια, εξόδους, η μετακίνηση των μαθητών στο σχολείο τους, ενώ μειώνεται και η κυκλοφοριακή συμφόρηση και δίνεται μια λύση στο χρόνιο πρόβλημα με το πάρκινγκ στην περιοχή. Από την άλλη μεριά βέβαια, τίθεται το θέμα της ηχορύπανσης, από αυτό το μέσο που είναι τόσο έντονα ενταγμένο στον αστικό ιστό, και του βαθμού επικινδυνότητας, που αυξάνεται για τους πεζούς της περιοχής λόγω της συχνής διέλευσής του. Το γεγονός πάντως, πως οι γραμμές του περνούν μόνο από κεντρικά σημεία, αυξάνει το αίσθημα ασφάλειας των χρηστών του.

Δημόσιοι χώροι και γειτονιές:

Οι δημόσιοι χώροι πρασίνου αποτελούν αναπόσπαστη προσθήκη των γειτονιών της πόλης, οι οποίες όσο απομακρύνονται από την κεντρική λεωφόρο, απομονώνονται και κατακλύζονται από ησυχία. Κάθε μικρή γειτονιά έχει κοντά της ένα χώρο πρασίνου, ένα μικρό πάρκο ή μια μικρή πλατεία, ακόμα και μια παιδική χαρά. Επιπλέον, διάσπαρτοι μέσα στις γειτονιές υπάρχουν μικροί “πυρήνες” καταστημάτων για βασικές ανάγκες, όπως ψιλικατζίδικα, φούρνοι και κρεοπωλεία. Διευκολύνονται έτσι οι καθημερινές αγορές, καθώς δεν χρειάζεται να κατευθυνθεί κάποιος προς την πλατεία, ούτε καν να βγει στην κεντρική λεωφόρο για να προμηθευτεί τα βασικά. Τα μικρά αυτά μαγαζιά λειτουργούν και ως χώροι συνάντησης γυναικών και ανδρών και δίνουν ζωή στη γειτονιά και στους γύρω δρόμους.

Η έννοια της γειτονιάς ως ένα μέρος ήσυχου, με πράσινο, μικρά τοπικά μαγαζάκια και χώρους για περπάτημα, όπου οι άνθρωποι γνωρίζονται μεταξύ τους, χαιρετιούνται,

συναντιούνται και σταματούν για να πουν δυο κουβέντες, φαίνεται πως ακόμα κρατιέται ζωντανή.

Παιδεία και πολιτισμός:

Μεγίστης σημασίας είναι και οι πολλαπλοί πολιτιστικοί χώροι, που αντανakλούν την ιστορία της περιοχής. Για παράδειγμα η Εστία της Νέας Σμύρνης, ο πολιτιστικός χώρος Γαλαξίας στο κέντρο της πλατείας, ο σύλλογος Ιμβρίων, η ένωση Ποντίων, καθώς και το ολοκαίνουριο Ψηφιακό Μουσείο Σμύρνης και Νέας Σμύρνης. Τα δημόσια σχολεία διακρίνονται σε 15 δημοτικά, 8 γυμνάσια και 7 λύκεια, μαζί με το γυμνάσιο και λύκειο της Ευαγγελικής Σχολής.

Ρόλος πλατείας:

Το σημαντικότερο χαρακτηριστικό της πλατείας που διαμορφώνει τη ζωή των κατοίκων στη Νέα Σμύρνη είναι η ποικιλομορφία και η πολυχρηστικότητα της. Κατά τη διάρκεια της μέρας η πλατεία αλλάζει συνεχώς χαρακτήρα, προσελκύοντας κόσμο διαφορετικών ηλικιών και γούστων. Όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί στέκι των νέων, ιδιαίτερα τις νυχτερινές ώρες με την κίνηση να κρατάει μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες. Τα πρωινά όμως, μετατρέπεται στον ιδανικό προορισμό για οικογενειακές βόλτες και αγορές. Η πλατεία, με τα πολλά δέντρα, τους χώρους σκίασης και τα γαλήνια σιντριβάνια, δημιουργεί την τέλεια ατμόσφαιρα για βόλτα με μικρά παιδιά και δίνει την ευκαιρία για ευχάριστες αγορές. Τα διάφορα στέκια και καφέ απηχούν σε κάθε είδος παρέας: από τα πιο φρέσκα και μοντέρνα για νεαρές ηλικίες, μέχρι τα πιο φιλικά για οικογένειες, τα πιο φημισμένα όπως ο Άδωνις και τα πιο παλιομοδίτικα, τύπου παραδοσιακού καφενείου, που συνεχίζουν να έχουν ως κύριους θαμώνες παρέες

αντρών.

Εργασία, υποχρεώσεις νοικοκυριού και πορείες που ακολουθούν οι κάτοικοι για τα παραπάνω:

Στην περιοχή σήμερα συναντάται μια κοινωνική ομοιογένεια. Δεν φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές κοινωνικές και ταξικές διαφορές, καθώς οι η πλειοψηφία των κατοίκων κυμαίνεται στα ίδια κοινωνικά στρώματα. Όσον αφορά τη δομή της οικογένειας, το πιο συχνό είναι να εργάζονται και οι δύο γονείς και να διαθέτουν μια σταθερή δουλειά. Ωστόσο, οι τοπικές επιχειρήσεις δεν είναι πολλές και οι ευκαιρίες για εργασία είναι περιορισμένες και ευήμερες, απευθυνόμενες κυρίως σε νέους που μπορούν εύκολα να απορροφηθούν, για μικρά χρονικά διαστήματα, ως υπάλληλοι και βοηθοί σε μαγαζιά όπως τα καφέ και τα μπαρ της πλατείας. Σαν αποτέλεσμα, οι περισσότεροι ψάχνουν για δουλειά σε περιοχές κοντά στο κέντρο της Αθήνας ή προς το παραλιακό μέτωπο των νοτίων προαστίων. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα γονιών που ο ένας δουλεύει μακριά από την περιοχή και ο άλλος στη Ν. Σμύρνη σε κάποια τοπική ή δική του επιχείρηση, ενώ αρκετές φορές δουλεύουν και οι δύο εκτός περιοχής. Βρίσκουμε ακόμα ωστόσο λιγοστές μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις, που απασχολούν όλα τα μέλη της οικογένειας, όπως οπωροπωλεία, βιβλιοπωλεία, παιχνιδάδικα κ.α.

Στις περιπτώσεις που και οι δύο γονείς μια οικογένειας δουλεύουν, τίθεται πάντα το θέμα της φύλαξης των παιδιών και του ανεπαρκούς χρόνου για τη φροντίδα και την κάλυψη των αναγκών του. Ειδικότερα για τις γυναίκες, που συνήθως αναλαμβάνουν εκείνες να συνοδεύσουν το παιδί απ' το σπίτι στο σχολείο και το αντίστροφο, καθώς και στις διάφορες εξωσχολικές του δραστηριότητες, μεγάλη σημασία έχει η

μετακίνηση από το σπίτι στον χώρο εργασίας και ο χρόνος που απαιτείται για αυτήν. Εργαζόμενες μητέρες με δουλειά στο κέντρο της Αθήνας χρειάζονται τουλάχιστον 15-20 λεπτά για τις μετακινήσεις τους με αυτοκίνητο, ενώ όσες δουλεύουν στη Νέα Σμύρνη, μετακινούνται περισσότερο με τα πόδια, ενώ εξυπηρετούνται ιδιαίτερα και από τα τακτικά δρομολόγια του τραμ. Αρκετά συχνά όμως, δυσκολεύονται να συντονίσουν το ωράριο της αμειβόμενης εργασίας τους με αυτό των σχολείων και των νηπιαγωγείων. Τα τελευταία όμως χρόνια, φαίνεται να έχει εμφανισθεί μία λύση χάρη στην αναβάθμιση των Μ.Μ.Μ. Εκατοντάδες παιδιά φαίνεται πως πλέον αυτονομούνται, καθώς οι γονείς τους, μην έχοντας άλλη λύση εξαιτίας του πολυάσχολου προγράμματός τους, τα εμπιστεύονται να χρησιμοποιούν μόνα τους, από μικρή ηλικία το δίκτυο του τραμ. Η πλήρης κάλυψη του δήμου, με στάσεις ανά μικρές αποστάσεις και τα συχνά δρομολόγια, έχουν οδηγήσει σε συλλογική χρήση του μέσου αυτού από μεγάλες ομάδες μαθητών. Το τραμ λειτουργεί σαν σημείο συνάντησης και αφετηρίας από και προς το σχολείο, αποτελώντας πλέον τον πιο γρήγορο και ασφαλή, τις περισσότερες φορές, τρόπο στον οποίο κατατρέχουν οι γονείς.

Τους καλοκαιρινούς μήνες, που το σχολείο δε λειτουργεί και οι εργαζόμενοι γονείς πρέπει, στις περισσότερες περιπτώσεις, να στραφούν σε συγγενείς (παππούδες και γιαγιάδες) που μένουν κοντά στην περιοχή, μεγάλη βοήθεια έρχεται να προσφέρει το Γραφείο Αθλητισμού του Δήμου, που σε συνεργασία με τον Γυμνασιακό σύλλογο του Πανιωνίου έχει δημιουργήσει από το 2003 τον θεσμό των Αθλοδιακοπών. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που απευθύνεται σε παιδιά δημοτών από 6 έως 12 ετών, το οποίο εκμεταλλευόμενο τις αθλητικές εγκαταστάσεις της περιοχής, έχει ως κύριο στόχο την καλοκαιρινή απασχόληση, την ψυχαγωγία και την εκτόνωση τους, μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων και εκπαιδευτικών επισκέψεων. Διαρκεί από τα μέσα Ιουνίου μέχρι το τέλος Ιουλίου και συμμετέχουν περίπου 1300 παιδιά κάθε χρόνο.

Ελεύθερος χρόνος, πρόσβαση και συμμετοχή σε δραστηριότητες:

Ο ελεύθερος χρόνος είναι ένα θέμα μείζουσας σημασίας, ιδιαίτερα για οικογενειάρχες με φορτωμένα καθημερινά ωράρια. Η συμμετοχή σε δραστηριότητες και δρώμενα διευκολύνεται χάρη στην εύκολη πρόσβαση στα μέρη που αυτά λαμβάνουν μέρος, όπως το Άλσος και η κεντρική πλατεία. Για τους άντρες, ευκαιρία για εκτόνωση στο τέλος μια καθημερινής αποτελεί συχνά η παρακολούθηση ενός αγώνα ποδοσφαίρου στο τοπικό γήπεδο του Πανιωνίου. Από την άλλη, για τις γυναίκες οι καθημερινές έξοδοι για καφέ ή ποτό με φίλους είναι αρκετά σπάνιες, καθώς τις ελεύθερες ώρες τους καταπιάνονται με δουλειές του σπιτιού ή με το να βοηθήσουν και να απασχοληθούν με τα παιδιά τους. Οι καθημερινές τους έξοδοι περιορίζονται συνήθως στα ψώνια της ημέρας και την μετακίνηση των παιδιών, οι κοντινές όμως αποστάσεις που ευνοούν το περπάτημα, βοηθούν στον συνδυασμό αυτών των εξόδων με μικρές καθημερινές βόλτες στη γειτονιά και ευκαιρίες για κοινωνικοποίηση. Η κατανάλωση αποτελεί έναν από τους βασικούς τρόπους με τους οποίους η γυναίκα εισέρχεται στο δημόσιο χώρο της περιοχής και συχνά αντιμετωπίζεται σαν μια ευχάριστη δραστηριότητα εκτόνωσης, ένα δημιουργικό διάλλειμα από υποχρεώσεις. Ωστόσο, οι περισσότεροι αναφέρουν πως το πρόγραμμά τους τους επιτρέπει να κάνουν τις δραστηριότητες, τις εξόδους και τις συναντήσεις με φίλους που επιθυμούν κυρίως το σαββατοκύριακο. Η πλατεία τα πρωινά ενδείκνυται για ψώνια και ποιοτικό χρόνο με τα παιδιά τους, αλλά το βράδυ αρκετοί αποθαρρύνονται από το να βγουν για βόλτα και να κάτσουν σε κάποιο από τα μπαρ, λόγω του κατακλυσμού της από άτομα νεαρότερων ηλικιών. Προτιμούν έτσι στέκια και εστιατόρια σε πιο ήσυχες περιοχές εκτός πλατείας.

Ασφάλεια:

Η συγκέντρωση βέβαια πολλών νέων ατόμων στην περιοχή της πλατείας δημιουργεί ένα αίσθημα ασφάλειας. Οι γονείς αφήνουν πιο εύκολα τα παιδιά τους να βγουν με φίλους τους το βράδυ ξέροντας πως θα βγουν σε μια περιοχή που έχει όλα τα μαγαζιά της συγκεντρωμένα και όχι απομονωμένα, καθώς και άμεση πρόσβαση στο τραμ και σε λεωφορεία για την επιστροφή τους πριν τα μεσάνυχτα.

Όσον αφορά το θέμα της ασφάλειας, η Νέα Σμύρνη διαθέτει το χαρακτήρα της ήσυχης γειτονιάς, όπου δεν υπάρχει ιδιαίτερος φόβος να κυκλοφορήσεις μόνος σου ακόμα και αργά το βράδυ. Φίλοι που συζήτησαν μαζί μας, μας είπαν πως δεν φοβούνται μετά από μια βραδινή έξοδο να γυρνούν μόνοι τους στα σπίτια τους.

“ Γυρνώντας περνάω από μαγαζιά που έχουν πάντα κόσμο, μέχρι αργά το βράδυ. Αν συμβεί κάτι υπάρχει πάντα κόσμος γύρω. Σε πιο μικρά στενά προς το σπίτι είμαι λίγο πιο επιφυλακτική, αν και οι δρόμοι είναι αρκετά φωτισμένοι. Μπορεί να πάρω κάποιον τηλέφωνο στο σπίτι να έχει το νου του καθώς επιστρέφω αν είναι πολύ αργά. Αλλά γενικά δεν νιώθω ότι χρειάζεται να ανησυχώ, εξάλλου δεν έχουμε και ιδιαίτερα κρούσματα εγκληματικότητας στην περιοχή, είναι αρκετά ήσυχα.”

Ωστόσο οι γονείς προτιμούν τα παιδιά τους να γυρνούν με τραμ ή λεωφορείο παρά με τα πόδια.

“Τους λέω να γυρνούν με το τραμ που έχει πολύ κόσμο και όλες του οι στάσεις είναι σε κεντρικά σημεία. Είναι πιο ασφαλές από το να περπατάνε. Αν χρειαστεί περπάτημα, να πηγαίνουν από δρόμους που έχει φως και είναι πυκνοκατοικημένοι. Να μην περνάνε από πλατείες και παρκάκια που είναι άδεια το βράδυ.”

“Δεν έχω πρόβλημα η κόρη μου που είναι έφηβη να βγαίνει το βράδυ Παρασκευής ή Σαββάτου, αλλά προτιμώ να μην απομακρύνεται πολύ από την πλατεία και τους γύρω δρόμους. Να μένει εκεί που έχει κόσμο. Και καλύτερα να γυρνάει σπίτι με φίλες της, όλες μαζί, να μην περπατάει μόνη της.”

Επίλογος

Από τη μελέτη μας και την αναλυτική παράθεση των χαρακτηριστικών κάθε περιοχής που έγινε παραπάνω, συμπεραίνουμε πως υπάρχουν αρκετές αισθητές διαφορές σε πολλούς τομείς. Το κέντρο της κάθε πόλης έχει διαφορετικό δυναμικό, όσον αφορά τις κατοικίες, την ποικιλία των επιλογών, τα ωράρια και την κίνηση του κόσμου. Διαφορετικές είναι και οι επιλογές για βόλτες, δραστηριότητες, χαλάρωση και διασκέδαση, με το παραλιακό μέτωπο να χαρακτηρίζει τη ζωή στη μία περιοχή, ενώ η πλατεία και το Άλσος να διαμορφώνουν τις συνήθειες στην άλλη. Ωστόσο, διαθέτουν ένα σημαντικό κοινό στοιχείο, που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην ιστορία και των δύο. Πρόκειται για τα κύματα προσφύγων που εισήλθαν και στις δύο περιοχές. Στον Ασπρόπυργο, οι πρόσφυγες που έφτασαν από τη δεκαετία του '60 και μετά βοήθησαν σημαντικά στη διαμόρφωση του βιομηχανικού μετώπου της μέχρι τότε αγροτικής και γεωργικής κατά βάση περιοχής. Από την άλλη, οι πρόσφυγες που έφτασαν στη Νέα Σμύρνη μετά την Μικρασιατική Καταστροφή, συντέλεσαν στην ανοικοδόμηση της και στη διαμόρφωση του πνευματικού επιπέδου της περιοχής, με την επανίδρυση σχολών και αθλητικών σωματείων. Βλέπουμε λοιπόν, ότι όντως βρίσκεται μια κοινή αφετηρία, που οδήγησε όμως σε δύο αρκετά αντιθετικές αναπτύξεις πόλεων, διότι υπήρξαν σε κάθε περίπτωση πολύ διαφορετικές συνθήκες, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές. Και οι δύο όμως πόλεις παραμένουν πιστές στην ιστορία και την παράδοσή τους και τιμούν την κληρονομιά τους.

Βιβλιογραφία

- Καλλιέρης Δημήτρης (Ιούλιος 2008) «*Το Χωριό Μας*», GRAPH. IN-Βασίλης Καμπόλης
- *Δήμος Ασπροπύργου*, Άγνωστος,
<http://www.aspropyrgos.gr> (Ημ. Εισαγωγής: 10/05/2016)
- *Ασπρόπυργος*,
<https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CF%83%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%80%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%82> (Ημ. Εισ. 12/05/2016)
- *Δήμος Ασπροπύργου*,
<http://www.cityofaspropyrgos.gr> (Ημ. Εισ. 12/05/1016)
- *Δήμος Νέας Σμύρνης*,
<http://www.neasmyrni.gr> (Ημ. Εισ. 03/05/2016)
- *Νέα Σμύρνη*,
https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%AD%CE%B1_%CE%A3%CE%BC%CF%8D%CF%81%CE%BD%CE%B7 (Ημ. Εισ. 03/05/2016)

- *Πολιτιστικός Οργανισμός Δήμου Νέας Σμύρνης,*
<http://www.culturens.org/> (Ημ. Εις. 10/06/2016)
- *Εστία Νέας Σμύρνης,*
<http://www.estia-ns.gr/> (Ημ. Εις. 10/06/2016)
- Λαδά, Σ. (2003) «Το φύλο και ο χώρος. Αρχικές προσεγγίσεις και να ερωτήματα ή μεταξύ ορατών και αοράτων» εισήγηση στο συνέδριο με θέμα Τόπος, Συνάντηση των Επιστημών
<http://www.aegean.gr/genderpostgraduate/documents/prakticasynedriou.htm>
- Foulcaut M., 1987, Χώρος, γνώση και εξουσία, στο Foulcaut M., Εξουσία γνώση και ηθική

